

Ziemia

Ewa Solarz
il. Robert Czajka

Warsztaty kreatywno-literackie

Wiek uczestników: 8-14 lat

Czas trwania: około 60-90 min.

„Ziemia” to inspirująca i pełna wiedzy oraz ciekawostek książka o życiu na Ziemi.

- Ujęta jest w nieoczywisty sposób: informacje podane są w formie raportu stworzonego przez istoty przyglądające się Ziemi, ludziom, stworzeniom ją zamieszkującym, a także ludzkim wytworom i stylom życia.
- Jej lektura – wspólnie z dziećmi lub młodzieżą – to szansa na zdobycie porządnej dawki wiedzy oraz doskonały punkt wyjścia do poczynienia własnych refleksji na temat siebie i własnego otoczenia, a także do ewentualnego wprowadzania zmian na mniejszą i większą skalę tam, gdzie uczestnicy spotkań uznają to za konieczne.
- Jeśli pomyślimy o „Ziemiach” w ten właśnie sposób, to książka staje się materiałem wyjściowym do prowadzenia różnorodnych spotkań z różnymi grupami odbiorców. Na jej podstawie może powstać zarówno pojedynczy warsztat, jak i cykl spotkań.
- „Ziemia” będą więc doskonałą bazą dla nauczycieli bądź bibliotekarzy szkolnych – choć i bibliotekarze z bibliotek publicznych również mogą pokusić się o zaproponowanie cyklu wokół Ziemi.
- W przypadku cyklu spotkań niemal każdy rozdział to punkt wyjścia do warsztatów pracy z książką. (Warto wspierać się dodatkową literaturą lub nawiązaniami obecnymi w sztuce, podążając za własnymi skojarzeniami i korzystając z posiadanej wiedzy).

Ziemia

- Na każdym spotkaniu powinna być obecna książka „Ziemia” – jako baza i jako właściwe medium, z którego korzystamy – książka, nie zaś, np., kopiowane fragmenty. Warto też pozwolić uczestnikom na dotknięcie i przejrzenie książki – przed lub po spotkaniu – jako wzmocnienie zainteresowania tą pozycją.

Każde spotkanie mogłoby przebiegać według podobnego układu:

- powitanie
- wprowadzenie do tematu spotkania
- wspólne czytanie rozdziału, który ma być kanwą warsztatów
- rozmowa o tym, co pojawiło się w książce, uzupełnianie informacji z książki dodatkową wiedzą, rozwijanie tematu – konteksty i nawiązania.
- praca plastyczna związana z tematem, wyzwająca twórczość, emocje, pozwalająca na osadzenie się usłyszanych treści
- prezentacja i omówienie stworzonych prac
- podziękowanie za wspólnie spędzony czas.

Cele:

Dzięki warsztatom inspirowanym książką Ziemia uczestnicy, m.in:

- zdobędą wiedzę na temat życia na Ziemi
- pobudzą swoją wyobraźnię i inwencję twórczą
- poznają lub uświadomią sobie, jakie uczucia mogą towarzyszyć im w życiu
- rozwiną kompetencje emocjonalno-społeczne
- świadomie spojrzą na swoje najbliższe otoczenie, dostrzegając potencjał w jego współtworzeniu
- wzmocnią samoświadomość i sprawczość – adekwatną do wieku i możliwości
- Rozwiną wrażliwość na sztukę.

Ziemia

Czas warsztatów i wiek uczestników:

- Proponowane poniżej zagadnienia mogą być poruszane z dziećmi szkolnymi – z młodszych i ze starszych klas. W zależności od dynamiki pracy grupy mogą się zamknąć w jednej godzinie lekcyjnej – jeśli jest taka potrzeba, jednak optymalny czas na takie spotkanie to ok. 60 minut. W przestrzeniach pozaszkolnych – biblioteki, świetlice – gdzie możemy sobie na to pozwolić, mogą nawet trwać 90 minut – wówczas na rozmowę i pracę twórczą warto poświęcić więcej czasu.

Cykl warsztatów wokół książki mogłyby zawierać, np., takie tematy:

- Jak działa człowiek?

Budowa człowieka, potrzeby ludzkiego organizmu. Zdrowy tryb życia, codzienna higiena, kontakt z naturą i troska o dobrostan – czym jest, jak go osiągnąć?

Praca plastyczna:

Ułożenie postaci człowieka z przygotowanych wcześniej, rozsypanych kawałków – dla urozmaicenia można mieć w „zestawie” kilka „niepasujących” – skrzydła motyla, mechaniczna ręka, rogi, ogon. Warto pozwolić grupie na swobodne podejście do tematu, ale przy omawianiu pracy poprosić o powody decyzji.

- Układ słoneczny i warunki życia na Ziemi oraz warunki panujące na innych planetach

-Zmieniający się stan wiedzy na temat budowy kosmosu i ruchu planet, woda i energia słoneczna niezbędne do zapewnienia życia na Ziemi.

-Pory roku, okresy wegetacji.

-Budowa Układu Słonecznego.

Praca plastyczna:

a. kolaż przedstawiający Ziemię widzianą z kosmosu

b. mieszkańcy Ziemi – widoczni i niewidoczni na co dzień. Tu można uruchomić wyobraźnię i stworzyć postaci niesamowite i fantastyczne.

Ziemia

- Co widać na twarzy?

Można porozmawiać o różnorodności, o zmieniających się i aktualnych kanonach piękna, o kolorach ludzi. O emocjach – o ich przeżywaniu, nazywaniu, o tym, że twarze wyrażają emocje, które można odczytywać.

Praca plastyczna:

Może być inspirowana pracami Andy Warhola: cztery twarze emocji na jednej kartce. Szkic, flamaster i do pokolorowania.

- Porozumiewanie się

-Alfabet, kształty liter, różne języki, jakim posługują się ludzie. Werbalne i niewerbalne sposoby porozumiewania się, języki migowe, mowa ciała, mimika, przekazywanie informacji obrazem – np. piktogramy, znaki drogowe.

-Rola tłumaczy.

-Język, który kształtuje rzeczywistość – troska o poprawność językową i uważność na innych, zawartą w języku.

-Szyfry.

Praca plastyczna:

Wykorzystanie formy komiksowej – narysowanie na czterech lub sześciu polach historii codziennej, jakiegoś fragmentu życia lub przygody, opowieść wakacyjna, spotkanie z kimś, droga do szkoły. Może się okazać, że niektórzy spotkają na swojej drodze lub zobaczą baśniowe stworzenia.

- Zwierzęta w naszym życiu – zwierzęta w sztuce

-Sposoby przedstawiania zwierząt na obrazach – od czasów najdawniejszych, do dzisiaj.

-Jakie zwierzęta towarzyszyły ludziom kiedyś, jak były postrzegane? Jak dzisiaj postrzegamy zwierzęta, jak się z nimi komunikujemy, jak współdzielimy przestrzeń, na której żyjemy?

-Jakie zwierzęta można spotkać wokół, na przykład podczas spaceru po parku? A jakie w lesie?

-Czy ktoś zna wiersz/obraz/piosenkę o zwierzętach? (Warto przygotować swoje propozycje).

Ziemia

Praca plastyczna:

Narysować zwierzę/zwierzęta inspirowane malunkami naskalnymi z Lascaux, do pracy wykorzystać tylko jedynie kolory odpowiadające charakterowi pracy: czarny, czerwony, brązowy, żółty. Pracę dobrze jest wykonywać suchymi pastelami, na kartkach w kolorze ecru, dla wzmocnienia efektu dzieci mogą najpierw kartkę mocno zgnieść (w kulkę), a potem rozprostować. Powstaje w ten sposób ciekawa faktura i praca nabiera ciekawego wyrazu.

• Rośliny na Ziemi

-Rośliny wokół nas – drzewa, kwiaty, trawy. Rośliny jadalne, wykorzystywane przez ludzi. Uprawa roślin w zależności od warunków. Martwa natura (– zachwyty codziennością). Rośliny wykorzystywane w przemyśle, wzory roślinne wykorzystywane w zdobnictwie: na tkaninach, na ubraniach, biżuterii. Ulubione warzywa i owoce :)

-Najwyższe, najstarsze drzewo, lasy, niezwykle barwne kwiaty

Praca plastyczna:

a. ogród z bujną, kolorową roślinnością, wypełniający całą kartkę A4. Gotową pracę można nakleić na kartkę A3 - w wybranym przez dziecko kolorze. Osiągamy efekt Ramki, co dodatkowo wzmacnia efekt.

b. wybrany codzienny owoc lub warzywo, przedstawione w niecodzienny sposób: marchewka w kwiatki, jabłko w kolorową kratkę, gruszka w paski. Młodszym dzieciom można przygotować kontury – do wyboru. Ważne wtedy, by przedstawiana roślina była większa niż w rzeczywistości.

• Przemieszczanie się

-Czego używają ludzie do przemieszczania się?

-Ile środków transportu wymienią uczestnicy spotkania?

-Jaka była historia, począwszy od jazdy konnej, poprzez dyliżanse, tramwaje konne, łodzie, promy, tratwy, aż po auta, samochody, samoloty?

-Jak zmieniał się i jak projektowany jest układ ulic i miast, ze względu na jego użytkowników?

-Czy każdym pojazdem można się dostać w każde wybrane miejsce?

Ziemiańskie

Praca plastyczna:

Narysować fragment miasta/wsi, znajdując miejsce dla jak największej liczby różnorodnych pojazdów i punktów przesiadkowych – przystanki, dworce, pomosty. Praca jest idealna do tworzenia grupowego, na dużym formacie – nawet kilka złączonych arkuszy A3 lub płachta szarego papieru.

Scenariusz do pracy z młodzieżą

Przykładowy scenariusz do pracy z młodzieżą, podczas pojedynczych warsztatów literacko-plastycznych.

Czas trwania: 1,5-2h.

Potrzebne materiały:

- książka „Ziemiańskie”
- kartki a4 i a5, po dwie na każdego uczestnika.
- ołówki/kredki/flamastry – do wspólnego korzystania w trzech osobnych grupach
- ewentualnie kilka kolorowych kartek na każdą grupę – do urozmaicenia formy wspólnej pracy
- plansze szarego papieru/kartki z flipczarta – po jednym w każdej z trzech grup – do stworzenia wspólnej pracy i jeden dla prowadzących – do zapisywania dodatkowych wyników
- nożyczki
- kleje
- koperty z zadaniami dla grup – dla każdej grupy osobno i dla każdej nieco inne niż dla pozostałych

Ziemiańskie

Blok 1 – 30 minut

- powitanie
- wprowadzenie do tematu – prezentacja książki i uważne przeczytanie wstępu do niej: czym jest w istocie tekst książki?
- rozmowa na temat: Czym jest raport? Jak powstają raporty i kto je tworzy? Lub – kto może je sporządzać? Czego mogą dotyczyć?
- czym jest statystyka i co może z niej wynikać?
- wspólna lektura wybranego fragmentu książki

Blok 2 – 30 minut

-Podział uczestników na trzy grupy. Zadaniem każdej z grup będzie graficzne i liczbowe przedstawienie miejsca, w którym odbywają się warsztaty oraz ludzi w nich uczestniczących.

- Każda grupa otrzyma zadanie w kopercie – czyta je i omawia między sobą, ale nie konsultuje z innymi grupami.
- Informacje powinny być zdobywane tylko na drodze obserwacji. Część jest wspólna dla wszystkich grup, ale niektóre pytania są dobrane tak, by odpowiedź była subiektywna, nieoczywista.
- W kopertach jest prośba o narysowanie, policzenie, zapisanie, pewnych informacji:

Ile jest okien w danej sali?

Ile jest krzeseł?

Jakiego koloru?

Ile jest osób w sali?

Ile jest osób o jasnych włosach?

Ile jest osób z krótkimi/ z długimi włosami?

Uwaga! Pytania nie powinny być wartościujące, oceniające.

Ziemiańskie

Dodatkowe pytania, różne w każdej grupie - odpowiedzi zdobyte w oparciu o obserwację uczestników. Na przykład:

Ile jest osób, które lubią kolor czerwony (można to spróbować ocenić przyglądając się ubraniom)?

Ile osób lubi długie spacerowanie (na przykład na podstawie obuwia)?

Ile osób nie lubi torebek na ramię (na podstawie tego, co osoby mają ze sobą)?

Blok 3 – 30 minut

Po stworzeniu ilustrowanych raportów prezentujemy głośno wyniki i porównujemy elementy, które były zadaniem wspólnym.

- W tym momencie mogą się pojawiać rozbieżności – bo np. inna będzie ocena tego, czy czyjeś włosy są krótkie czy długie.

Teraz jest pora na pytania, które były indywidualne dla każdej z grup. Czytamy głośno pytanie i prosimy uczestników – wszystkich, by na nie odpowiedzieli. Spisujemy odpowiedzi, a następnie odczytujemy odpowiedzi spisane przez grupę.

- Rozmowa: skąd różnice w wynikach dotyczących tej samej grupy? Jak można zdobyć rzetelne dane? (metody wykorzystywane przy tworzeniu raportów)

Czy to, że ktoś nie ma czerwonego ubrania na sobie oznacza, że nie lubi czerwonego koloru? Czy plecak na zajęciach oznacza, że ktoś nie lubi torebek? (dobieranie metody do zagadnienia, subiektywne oceny badających, rzetelność przeprowadzanych badań, czytelne i jednoznaczne formułowanie pytań)

- Przeczytanie „spisu treści” – jakie elementy dotyczące Ziemi i Ziemiańskie zostały uwzględnione w Raporcie Międzynarodowej Ekspedycji Badawczej?
- Rozmowa: czy te elementy, które zostały zaprezentowane w opublikowanym fragmencie raportu są wystarczające, by opisać ludzi?

Ziemiańskie

Co pokazuje uogólnione podejście do jakiegoś gatunku? Co umyka? Czego brakuje, gdybyśmy chcieli opisać siebie, swoich bliskich, znajomych?

Czy dla wszystkich jest ważne to samo?

Czym – jak się różnimy? W czym jesteśmy do siebie podobni? Co z tego wynika?

- Lekko przewrotne zachęcenie, by, w ramach zadania do domu, spróbować świadomie opisać siebie – swoje potrzeby, ulubione rzeczy, aktywności i korzystać ze zdobytej wiedzy :)
- Podsumowanie zajęć, podziękowanie.

Autorką scenariusza jest Marta Todys.

Ziemiańskie

Aktywnością byłyby zaprojektowanie i zbudowanie: pokoju, sali biblioteki, sali domu kultury, przestrzeni co-workingowej, korytarza szkolnego – z uwzględnieniem skali, proporcji, charakteru miejsca, wykorzystaniem światła naturalnego, doboru koloru.

Bazą do tworzenia byłyby pudełka wielkości tych po ryzach papieru, lub inne kartony, nie przekraczające jednak wymiarów 50x40x30 cm. Do wykonania pracy potrzebne byłyby sylwety ludzi, mebli, małe pudełka z recyklingu, kartony, nożyczki kleje, kolorowe kartki, kolorowe gazety.

Warsztaty byłyby możliwe do przeprowadzenia zarówno wśród młodszej, jak i starszej młodzieży, czas to około trzy godzin.

Autorka scenariusza: Marta Todys